(Pompiliu Constantinescu e exponenţial, în această privinţă), la comportamentele "deviante", ce vădesc vocaţie a compromisului (Mihail Sadoveanu, G. Călinescu, Tudor Arghezi etc.). Paradoxal e cazul lui George Enescu, cel care, după o perioadă de "neutralitate" devine, pentru o anumită perioadă, şef al secţiei muzicale a ARLUS. Fascinaţia puterii, a inserţiei în sferele politicii e cea care conduce, în fond, la demisiile morale, la "trădarea" intelectualilor, a celor care au făcut din adaptabilitatea la demagogie un mijloc pentru a asimila maximum de beneficii. Nu întâmplător, specia "adaptabililor" e mult mai bine reprezentată, în epocă, decât cea a "rezistenţilor" sau a "consecvenţilor".

Discursul istoric decomplexat al lui Lucian Boia, analizele sale metodice, documentate, demistificatoare, conduc la asamblarea unor imagini veridice ale intelectualităţii româneşti din anii 1930-1950, imagini ce străbat, fără graţie, cu mişcări adesea groteşti, culoarele istoriei, într-un tablou de epocă reconstituit cu minuţie şi cu simţ al proporţiilor, cu ştiinţa detaliului revelator şi cu dozajul adecvat al accentelor etice.

Iulian BOLDEA

Angela Bidu-Vrănceanu (coord.) *Terminologie şi terminologii*, Editura Universităţii Bucureşti, 2012

Apărut la Editura Universităţii din Bucureşti, recentul volum *Terminologie şi terminologii* II, coordonat de Angela Bidu-Vrănceanu este o continuare a studiilor de *Terminologie I* (volum apărut în aceeaşi editură, în 2010) şi o reflectare a preocupărilor actuale ale distinsului lingvist de la Universitatea din Bucureşti. Partea I, *Terminologia, interpretări şi reinterpretări*, abordează din perspectiva orientărilor contemporane în terminologie (orientarea cognitivă, teoria descriptiv-lingvistică), aspecte privind comunicarea specializată. Dacă în volumul din 2010, preocuparea autoarei era să identifice modalităţile de exprimare şi desemnare ce asigură accesul la sensurile specializate, cercetarea din 2012 este deosebit de valoroasă prin „perfectarea orientărilor teoretice şi metodologice din domeniu »(Angela Bidu-Vrănceanu, Cuvânt înainte), ca şi prin analiza unora dintre terminologiile româneşti ce reflectă fundamentele teoretice ale cercetării : *Terminologia matematică – analiză lexicală şi discursivă* (Alice Toma),*Termeni din marketingul economic* (Roxana Ciolăneanu),*Termeni din medicină* (Camelia Săpoiu), *Terminologia sociologică* (Cristina Niculescu-Ciocan), *Termeni din economie* (Elena Museanu), *Termeni din meteorologie* (Victoria Andreea Grigore), *Termeni forestieri* (Gabriela Biriş), *Termenii din comerţul electronic* (Maria Coancă), *Termenii din marketingul politic* (Monica Oancea Marian).De pe poziţiile *orientării descriptiv-lingvistice* (orientarea interesează atât lingvistica, cât şi terminologia cognitivă), autoarea pune în valoare rolul fundamental al lingvisticii în terminologie, relevant pentru termenii exprimaţi prin semne lingvistice din perspectiva lexicului general, dar şi din perspectiva lexicului specializat. Analiza semnificantului (aspect aflat în atenţia terminologiei cognitive) vizează,

BDD-R45 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 15:54:03 UTC)

modalităţile de exprimare specifice, fie ca unităţi simple, fie ca unităţi complexe » (Rolul lingvisticii în terminologie, p.18), pe când analiza semnificatului are un rol decisiv în „terminologia descriptiv-lingvistică, pentru a arăta în ce măsură este satisfăcută condiţia preciziei sensului specializat, obiectiv prioritar în comunicarea de acest tip » (ibidem). Conceptul de „variaţie în sincronie » este aplicabil atât *termenilor în uzaj* cât şi *variaţiilor* acestor termeni, în funcţie de anumite nivele (lexicul specializat, relaţia lexicului specializat cu lexicul comun etc). Valoarea cărţii este dată de originalitatea a numeroase alte concepte, ce reprezintă tot atâtea direcţii viitoare de cercetare pentru specialiştii din domeniu : în prelungirea studiilor anterioare (Bidu-Vrănceanu 2010 : 141-239) autoarea propune o abordare diacronică a terminologiei, paralel cu abordarea sincronică: „variaţia cognitivă, denominativă este prioritară şi are diverse reflectări atât în sincronie cât şi în diacronie »(v. Consideraţii generale, p.18). Pornind de la premisa lui Gaudin („schemele cognitive şi lingvistice sunt fundamental deschise », Gaudin 2003 : 62,72,73) Angela Bidu- Vrânceanu situează - „interdependent între sincronie şi diacronie » - studiul „dinamicii conceptual-semantice" a unor termeni sau terminologii.

Sunt stabilite raporturile de interdisciplinaritate dintre terminologie şi *lingvistica generală*, dintre terminologie şi *filozofia limbii* (raportul a determinat „evoluţii doctrinare »şi „regăsirea unor fapte de limbă »), dintre terminologie şi *lexicologie*, *semantică*. Acest ultim raport este relevant în „comparaţia dintre limbi şi stabilirea specificului semantic şi terminologic» (v. *Disciplinele lingvistice implicate în terminologie*, p.20). Studiul semantic oferă permite să se ajungă „la o terminologie diferenţială şi comparativă » - remarcă autoarea. Rolul *Lexicografiei* în terminologie este dat de faptul că ambele sunt ramuri ale „lingvisticii aplicate ». *Pragmatica* şi *sociolingvistica* sunt alte două discipline de interferenţă cu domeniul terminologiei, contribuind - prin rolul diferitelor „tipuri de contexte », ca şi prin conceptele utilizate (emiţător/ receptor, căile de comunicare) - la diferenţierile „textelor cu grad de specializare terminologică »(v. p.22). Contribuţia *Pragmaticii* este fundamentală şi „în analiza relaţiilor dintre lexicul specializat şi lexicul comun »(ibidem), relaţii bidirecţionale: pe de o parte, extinderea „naturală » a unor termeni „de interes general »- determinată de factori extralingvistici- pe de altă parte, extinderea lexicului specializat dincolo de comunicarea dintre specialişti, fenomen pe care autoarea îl numeşte „vulgarizare ştiinţifică ».

Un subcapitol inedit este acordat orientării descriptiv-lingvistice în terminologie (p.26-32), exhaustiv în abordare, documentat, savant, cu o logică impecabilă a argumentaţiei, ce caracterizează metoda de cercetare a lingvistului. Aserţiunea de la care autoarea porneşte este că analiza paradigmatică, identificarea univocităţii, a relaţiilor semantice (polisemie, sinonimie, antonimie, hiponimie) „nu poate face abstracţie de textele şi contextele relavante pentru termenii unui domeniu »

BDD-R45 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 15:54:03 UTC)

(v.p.26). De aici derivă cele două nivele ale analizei descriptiv-lingvistice:„unul priveşte termenul şi sensul specializat, studiat cu precădere *la nivel paradigmatic* şi delimitează *orientarea lexicală (semasiologică)* în terminologie. Cel de-al doilea palier are în vedere aspecte mai complexe ale utilizării reale a termenilor, reunite în orientarea *textuală (sau discursivă)* »(p.26). „Variaţia termenilor » şi a sensurilor specializate este condiţionată de text şi/sau de context. În tradiţia studiilor lui Merji (Merji 2006), autoarea conceptualizează noţiunea de *context* din trei perspective : dintr-o perspectivă generală – contextul este „vecinătatea care precede sau urmează o unitate determinată » ; dintr-o perspectivă conceptual-semantică – se impune „necesitatea ca termenii dintr-un context dat să fie „convergenţi sau complementari »; dintr-o perspectivă metodologică, relavantă este „gruparea contextelor în care apare un anumit termen »(v.p.30).

Noutatea volumului este dată şi de alte câteva capitole, dintre care, *Orientări complexe în terminologia descriptiv-lingvistică (lexicale şi textuale)* (p.33-49) cuprinde subcapitolele „Metafora terminologică » şi „Neologia semantică în lexicul specializat ».Perspectiva de abordare este descriptiv – lingvistică şi cognitivă. Premisa de la care studiul metaforei porneşte este că definiţia metaforei terminologice „nu se poate limita la analogiile cu metafora artistică ».Termeni creaţi „prin transferul fie din lexicul comun în lexicul specializat, fie dintr-un domeniu în altul al lexicului specializat »(v.p.33) metaforele terminologice au o „funcţie denominativă şi / sau referenţială».Din acest considerent, metafora terminologică interesează creearea de noi termeni, adică „terminologia lexicală », dar prin restricţionările deosebit de complexe impuse de context, metafora implică şi aspectele „terminologiei textuale ». Unităţile polilexicale („metafore polilexicale ») – specifice terminologiilor mai noi, formate prin interdisciplinaritate - sunt un „rezultat al metaforelor denominative ». *Analogia* (conferă metaforei terminologice „transparenţă »), *transferul* („pentru metaforele terminologice, analiza trebuie să aibă în vedere atât transferul de domenii, cât şi modificările semantice, cea de-a doua condiţie fiind subordonată celei dintâi ») sunt două condiţii pe care metafora terminologică trebuie să le îndeplinească.„Neologia semantică în lexicul specializat» reprezintă un alt subcapitol novator al volumului *Terminologie şi terminologii II*, aspect care vine să completeze ideea de „interdependenţă » dintre terminologia descriptivă şi lingvistică. Complexitatea abordării „neologiei semantice » decurge din mecanismul de bază al acesteia, polisemantizarea (polisemia),,dezvoltată prin diverse analogii (metafore, metonimii) », cu o variaţie semantică marcată „atât pe axa paradigmatică (prin noi semne), cât şi pe axa sintagmatică (care condiţionează atât textual, cât şi contextual noul sens) »(v. pp. 40-41).În consecinţă – consideră autoarea - „sunt necesare atât criteriile lingvistice cât şi cele extralingvistice pentru interpretarea noului sens »(p.41). *Neologia semantică*

BDD-R45 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 15:54:03 UTC)

„este legată de actualitate ca o noţiune mobilă care se diferenţiază de *schimbarea semantică* ».*Criteriul extralingvistic* are consecinţe asupra „interpretării neologiei / schimbării semantice », luându-se în considerare, în acest sens, „*evoluţia conceptuală* a unor termeni utilizaţi de-a lungul unei perioade îndelungate » (v.p.42).

Sub acelaşi semn al noutăţii conceptuale se situează abordarea „deliberat" diacronică propusă în *Rolul lingvisticii în terminologie - variaţia diacronică*. Prin studiul alternativ - sub aspectul metodei (diacronic/ sincronic în terminologie) autoarea realizează - valorificând propriile aserţiuni formulate în studiile anterioare (v. Bidu-Vrănceanu, 2010), cercetând lucrările mai vechi şi mai noi din literatura de specialitate românească (Ursu 1962; Şăineanu 1870 ; Chivu 1980-1981 etc) şi europeană (Cabre 1998 ; Depecker 2002 ; Gaudin 2003 ; Sakno 2011 etc) – o cercetare unitară, cu impact de durată în studiul terminologiei româneşti. Perspectiva diacronică de cercetare în Terminologie este relevantă în situaţii solid susţinute teoretic şi practic: în stabilirea „originii şi a modului de formare a termenilor », în cazul introducerii unor „detalii social-istorice », parţial, în analiza „conceptual-semantică a termenilor », în cazul studierii „mobilităţii denominative, corelată cu un studiu contrastiv (franceză/ germană) »(v.p.50). În acelaşi loc sunt invocate:„o diacronie a studiilor terminologice »(v. p.51), „împrumuturile din lexicul comun"(v. p.56), studiul „decalajului dintre planul expresiei şi planul-conţinutului"(v. p.57), analiza conceptual-semantică evolutivă etc.

Partea a II-a a volumului este o ilustrare analitică - aplicată pe terminologiile româneşti - a conceptelor teoretice formulate de Angela Bidu-Vrânceanu în prima parte a cărţii. Sunt aserţiuni susţinute de tineri cercetători, doctoranzi, în studii de mare probitate ştiinţifică, dintre care putem enumera: „variaţia terminologică în diacronie » (Alice Toma), „variaţia terminologică în Dicţionare » (Roxana Ciolăneanu), „terminologia lexicală şi terminologia textuală » (Elena Museanu) etc. Investigarea lingvistică a terminologiilor pe care Angela Bidu-Vrănceanu o propune nu poate să aducă decât un salt ştiinţific major şi de lungă durată unei culturi/ unei limbi, studiului terminologiilor româneşti (şi nu numai !) etc. Pe lângă noutatea conceptelor, metoda originală de abordare a unui domeniu atât de complex, ceea ce impune volumul *Terminologii II* este profunzimea şi limpezimea gândirii, erudiţia lingvistului de vocaţie, eleganţa formulării, stilul elaborat etc

Doina BUTIURCĂ

Laurenţiu Blaga, „*Guga*", Editura *UartPress*, Tg. Mureş, 2012

La trei decenii de la moartea lui Romulus Guga, personalitatea şi opera poetului, prozatorului şi dramaturgului de al cărui nume se leagă reînfiinţarea la Târgu-Mureş a seriei noi a revistei

BDD-R45 © 2012 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 15:54:03 UTC)